

Column Annita Westenbroek: Hergebruik begint niet bij het afval

Het is belangrijk de kwaliteit en herkomst van grondstoffen in de gehele keten te bewaken, want alleen dan krijgt de circulaire economie draagvlak. Daarnaast moet voorkomen worden dat grondstoffen in de afvalfase terechtkomen en verontreinigingen zich ophopen. Dat kan door grondstoffen zo vroeg mogelijk in de keten terug te winnen.

Om de circulaire economie succesvol te laten zijn, moet je het vanaf de bron ontwerpen. Dat houdt in dat je je niet pas bij de afvalverwerking afvraagt welke grondstoffen herwinbaar zijn, maar dat je vanaf het ontwerp en de productiefase stilstaat bij het gebruik en hergebruik van grondstoffen. Er is bijvoorbeeld een groot verschil in kwaliteit, perceptie en risico's tussen eiwitten uit reststromen van de voedingsindustrie en eiwitten gewonnen uit rioolwater. Door bij de inrichting van de keten rekening te houden met circulariteit, kun je hergebruik bovendien veel beter cascaderen. Een goed voorbeeld is de papierindustrie. Zij onderscheiden zestig soorten oud papier, variërend in herkomst, samenstelling en toepasbaarheid. Door kwaliteitsonderscheid te maken zijn de grondstoffen voor papier beter en langer inzetbaar voor de juiste toepassingen. Voor doosjes in de supermarkt - voor direct voedselcontact - worden bijvoorbeeld zeer schone soorten gebruikt, terwijl bruine kartonnen omdozen uit huishoudelijk ingezamelde papierstromen zijn vervaardigd. Het soort papier, het gebruik, de inzameling en daarmee de potentiële mate van verontreiniging zijn dus bepalend voor de toegestane wijze van hergebruik. Zo is in de afgelopen decennia een perfect werkend recyclingsysteem ontstaan dat risico's van verontreinigingen vermijdt.

Een hoogwaardige circulaire economie is alleen mogelijk wanneer de hele keten, inclusief de recyclers en de afnemers/verwerkers van het gerecyclede materiaal, samenwerkt. Daarbij zijn de afnemers verantwoordelijk voor een kwalitatief goed product. Zij moeten bepalen wat wel en niet is toegestaan; zij moeten de eisen die zij stellen aan hun grondstoffen duidelijk definiëren.

Daarnaast pleit ik ervoor om materialen houdbaarder te maken. Ook dat komt de circulaire economie ten goede. Ergens zijn we afgelopen decennia verzeild geraakt in de weggooi-economie, een cultuur van 'willen hebben' en dat met producten die sneller kapot gaan. Daarbij is het tegenwoordig goedkoper om artikelen te vervangen dan om ze op te lappen. Terwijl we door beter en slimmer ontwerpen ervoor kunnen zorgen dat producten langer (her)bruikbaar zijn. Dat geldt óók voor biobased materialen. Te vaak nog wordt gedacht dat je biobased grondstoffen en materialen wél mag weggoaien of verbranden. Omdat het biologisch afbreekbaar of CO₂-neutraal is. Maar ook deze materialen moeten zo lang mogelijk in de keten blijven, want hoe langer ze behouden blijven, hoe meer waarde ze leveren en des te lager is het beroep dat we moeten doen op nieuwe natuurlijke grondstoffen.